

Tokua tí Kötä Wayindä : "2008 Ngû tí âyângâködörö na ndögîgî mobimba"

Kötä Lingö tí âKödörö-Ôko adë pa atene ngû tí 2008 sô ayeke tí âyângâködörö na ndögîgî mobimba. Sô UNESCO awara yângâ tí dôngbi âkua nî, lo yê taâ na bê tí lo kûê tí gbô li tí âkua nî ngangü.

(bâa [âgbîangbi sô ayeke daä awe](#))

Dôngbi nî ahînga taâ bîanî atene tënë tí âyângâködörö ayeke kötä tënë mîngi na yâ tí gbâ tí âkpëngbä kîte sô sî âzo tí ndögîgî ayeke tirika ânde na nî na yâ tí ângû balë-ôko sô ayeke gä sô.

Âyângâködörö ayeke kötä yê mîngi bîanî sô sî ngëngëlë zo wala gbâ t^âzo ôko ôko ayeke hînga terê tí âla na nî, sî ngâ âla yeke duti na sîrîrî na âmbâ tí âla ndâli nî. Âyângâködörö ayeke mbênî yê tí kodëto tí sî yeke-yeke na sêkü mäingö-ködörö, ngâ tí tângbi yê tí ndögîgî mobimba na yê tí ndo ôko ôko.

Âla yeke taâ kpëngbä lëgë tí sî na bogoma omenë tí fängö-yê na zo kûê (FaNaZoKûê) ngâ na âbogoma tí Ngûsâki têtî mäingö-ködörö (BoNgûMäi).

Ndâli tí sô yângâködörö ayke bûngbi âzo na nzônî duti ôko, ayeke kötä yê tí kodëto tí tomba kötä yërë na femba (1 BoNgûMäi); ndâli tí sô zo ayeke manda mbëtî na yâ nî, ayeke hînga yê na yâ nî, ayeke hînga kua na yâ nî, âyângâködörö ayeke kpëngbä lëgë tí fa mbëtî na kôzo mbâli tí dambëtî na ndögîgî mobimba (2 BoNgûMäi); fôko atiri birä tí tomba kobêla tí sîöngânhözo na makongö tí bûbängö-batamênë tí zo (MaBûZo), na kobêla tí palüu na âmbênî kobêla (6 BoNgûMäi) na yângâködörö tí âzo sô awü gbânî na ndo ôko; bätängö hîngängö-yê na kodë tí ndo ôko ôko alîngbii tí gä nzônî gî tóngana asâra nî na yângâködörö tí ndo nî ôko ôko..

Na mbâgë ngâ, sêkôte tí hîngängö-ndo ague lëgë-ôko na sêkôte tí âyângâködörö, tóngana sô adâbê tí ë na nî na yâ tí Dëngö-pa tí gîgî mobimba tí UNECO na ndö tí sêkôte tí hîngängö-ndo na Sëndâkua tí lo (2001), Mângbi tí bätängö âyâpüngö yê tí hîngängö-ndo tí âmbesö (2003), ngâ na Mângbi na ndö tí bätängö na yängö kodë kôte tí fängö hîngängö-ndo (2005).

Me ë hînga atene na yâ tí âgbâ tí ngû balë otâ otâ sô ayeke tí gä, balë-okü yâ ngbangbo tí âyângâködörö 7 000 sô âzo ayeke tene na ndögîgî fadësô ayeke mîngö ânde awe.. Âla sô ayeke sâra kua na nî lâsô na dambëtî wala na sibêrendo awü asî bëndâmbö nî pëpe. Kûê sô, tí mîngi nî ayeke lâkûê lâkûê sî ayeke sâra kua na nî sô p'pe. Âyângâködörö sâki na sâki, atâa sô âwatënëngö-nî ahînga nî nzônî mîngi, asî na yâ tí kua tí fängö-mbëtî wala tí sango, wala tí süngö-mbëtî, wala tí kua tí ködörö polêlê, ôko pëpe,

Nî laä ayeke tângö tí sâra yê daä hîo sî.. Tóngana nye? Na vüngängö ngâ na müngö ngangü na ândarâkua tí yângâködörö sô azîa âzo tí ndo ôko asâra kua na yângâ tí âla gbânî lâkûê tóngana lëgë ayeke daä, sûsûka na yâ tí âdambëtî, lëgë-ôo sô âla yeke tene ngâ yângâ tí vakando, wala tí letâa, wala tí pöpöködörö. Na püsüngö âwatënëngö mbênî kötä yângâ tîtene âla manda atene ngâ mbênî üse yângâ tí letâa wala tí vakando, ngâ na mbênî yângâ tí pöpöködörö ôko wala üse. Gî tóngana âzo ayêda tí tene yângâ ndê ndê sî yângâ ôko ôko kûê alîngbi tîwara ndo tí lo na ndö tí gîgî tí ë tí fadësô sô gä mobimba awe sô.

UNESCO atisa ágövörömä kûê, âdôngbi tí âKödörö-Ôko kûê, âdôngbi tí sêdutî tí âsêngê âzo kûê, âbêndokua tí fângö-yê kûê, âbösö tí kua na âmbênî âwambâ nî kûê títene âla sâra kua tí âla-mvenî gbânî tí yêkia na tí yâa na ndüzü âyângâködörö kûê, mîngi nî, âla sô sî ayeke abema tí mîngo, na yâ tí dutî tí lâkûê tí zo ôko ôko wala tí gbâ tí âzo.

Atâa na sîgîngö na finî kua na yâ tí yâkâ tí fângö-yê na zo, wala tí sibêrendo, wala tí ndongoro-mbêtî; atâa na sârängö pialö tí sôo âkêtê yângâ sô abema tí mîngo, wala tí yâla âyângâ sô ayeke vunga tí bûngbi âzo na yâ tí nzônî dutî ôko; atâa tí hasa pöpö tí âyângâködörö na könömî, wala na hîngängö-ndo tí âwambesö, wala na âkuagao, ayeke nzônî tí vunga na ndo kûê bibê sô atene "âyângâködörö ayeke mosoro".

Kâpâ tí lăngö 21 tí nze tí Fulundîgi, 2008, gûmbâyâ Lăngöyenga na ndögîgî mobimba têtî kôzo Yângâ, ayeke du ânde ndâli nî kôtâ lăngöyenga bîanî, sô sî ayeke nzônî mîngi tí zî lĕgĕ na sîgîngö na âfinî kua mîngi tí pûsu âyângâködörö na ndüzü.

Yê sô ĕ kûê ĕ yeke gi pekô nî ayeke tí sâra kûê títene, na yâ tí âködörö, âvakando, wala na pöpöködörö, zo kûê ahinga kôtâ nzônî tí sĕkôte tí âyângâködörö na tí tĕnĕngö âyângâ ndĕ ndĕ na yâ tí kodĕkua tí fângö-mbêtî, tí lĕngö-Ködörö, tí ngbanga, tí hîngängö-ndo na kuagao, ngâ na yâ tí âkuasango, na yâ tí sibêrendo , sî ngâ na yâ tí tûngbîngö-yê na lĕgĕ tí dĕngö-büzĕ.

Ngû tí âyângâködörö na ndögîgî mobimba 2008 ayeke du ânde mbênî päsâ ôko tí pûsu na ndüzü ngangü sârängö-yê kûê tí sî na âbogoma sô.

*Wasüngö-nî : Pkr Koïchiro Matsuura

* 05-11-2007